

6910 J

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Poczta polowa 53 1 marca 1920 r.

Oddział II informacyjny

Nr. 3915 /II Def.

DO

GENERALNEJ ADJUTANTURY

Ścisłe tajne

Przedkładam w załączeniu Raport Sytuacyjny z
terenów przyfrontowych Nr.1 do wiadomości.-

1 załącznik.

Szef Oddziału II
[Signature]

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA
L. DZ. 6910/J, dnia 30 / 3 1920 r.

załącznik. Wydział

Kpt. Gl.:

[Signature]

NACZELNE DOWODZTWO W.P.
(Sztab Generalny)
Oddział II Informacyjny
Nr. 3915/II.Def.-org.

Warszawa dnia 24 lutego 1921 r.

Ścisłe tajno

R A P O R T S Y T U A C Y J N Y

sterenow przyfrontowych nr.1.

Ogólny nastrój wojsk.

A/ A r m i a

Ogólny nastrój wojska pod wpływem rozluźnienia powojennego znacznie się obniżył. Objawy karygodnego lekceważenia służby tudzież braku poczucia obowiązku i sumienności wśród oficerów z jednej strony jak również zachowanie się oficerów poza służbą, są główną przyczyną obniżenia się wartości moralnej żołnierza.

Stosunki wśród oficerów.

Statystyka oficerskich spraw kryminalnych notuje się tego rodzaju fakta jak zwykły rabunek, sprzeniewierzenia, gwałcenia kobiet a nawet morderstwa.

(Rap. 2 Armji z 10.12 Nr. 17344/II.)

Pozatem stosunek oficera do żołnierza pozostawia dużo do życzenia. Brak zupełnie zainteresowania się żołnierzem i jego potrzebami sprawia że żołnierze nie szukają nad sobą opieki pozwalają sobie na najrozmaitsze ekscesy i nadużycia. Żołnierz nie tylko że rabunku się nie wstydzi, lecz przeciwnie uważa za coś junackiego, czasem może samponować kolegą, nie potrzebując się z tem zbyt ukrywać, licząc zawsze na pobłażliwość oficera u którego napewno znajdzie wyrozumienie.

Podanto do niebywalej granic rozwielmożniło się wśród oficerów pojawstwo. Mazi zaś one tembardziej, że pomijając już rozmaite na tym tle urządzone awantury i burdy, nie licząc z godnością mundur, częste libacje i ucztę urządzone przez oficerów odbijają przykre od położenia w jakim znajduje się żołnierz, któremu odmawia się zaspokojenia jego najistotniejszych potrzeb tłumacząc to brakiem i ciężkim położeniem kraju, gdy oficer tymczasem wesoło się bawi i na niczem mu nie zżywa.

W tych wypadkach wyżsi dowódcy wcale na to nie reagują, a o ile są wydawane jakieś zarządzenia, tamujące tego rodzaju wybryki, najczęściej się ich nie wykonuje.

Istniejący stan rzeczy jest niemożliwy, i gdyby trwał dłużej, groziłoby poważniejszymi konsekwencjami. Już dziś słyszy się o esymnych wystąpieniach przeciw oficerom.

Dlatego koniecznym okazuje się wydanie surowych zarządzeń dotyczących zachowania się oficerów w lokalach publicznych i połączenia tego opilstwa.

2.
Agitacja wywrotowa
w wojsku.

Meldunek Sekcji Def. 2 Armji stwierdza widoczne skutki propagandy bolszewickiej w wojsku, szczególnie stosowanej do agitacji destrukcyjnej wśród nas żołnierskich.

(Nr. 2557/II z 20/12.)

Coraz częściej powtarzają się objawy prowokującego zachowania się szeregowców do oficerów w miejscach publicznych, głośna krytyka władz wojskowych i rządu, odgrazania się że "drugi raz żołnierz nie będzie głupi przed Warszawą", nastawienie niezadowolone ze wszystkiego i wszystkich, przypominają swoim charakterem objawy rozkładu armji rosyjskiej przed przewrót bolszewickim i odradzają tę metodę w agitacji wśród naszego wojska.

Charakterystyczna jest wiadomość, jaką otrzymał Szef Sekcji Def. 6 Armji w rozmowie z jednym z deleg. bolszew. "Marek powróciwszy zeszłego roku z Polski, zarządził rzucenia agitacji na oficerów, projekt ten wyśmiano. Dziś twierdził delegat "przyszłi on sam do przekonania, iż Marek miał rację i oficer polski nadaje się bezwzględnie na obiekt zaagitowania.

Ponadto silnie rozwinięta jest także agitacja litewska. Wysłannicy litewscy zasypują masowo żołnierza literaturą agitacyjną pod formą mel-dowanych już "listów do żołnierza polskiego". Ulotki te pisane są bardzo zręcznie, argumentowanie bardzo przemawia do przekonania łatwowie-rnych żołnierzy, tak, że niebezpieczeństwo przes-ich rozpowszechnianie musi być zażegnane przez pewną pracę kulturalno-oświatową z naszej strony, czego jak dotąd nie widać.

3.

NIEPRAWNE REKWIZYCJE

Z wszystkich stron frontu nadechodzą meldunki o coraz częściej powtarzających się faktach nie-prawnych rekwizycji, granicznych z formalną gra-bieżą, dokonywanych tak przez oficerów, jak i sze-regowych. Tolerowanie tych spraw przez dowódców nie przyczyni się do wypienienia al. meldunki 1 and. pol. potwierdzają fakty granicznych nadużyć ze strony 7 brygady jazdy jakoteż 8, 13 i 14 dyw. p., a w szczególności 2 p.p. Leg. i 12 p. niemieckich. Oddziały napierają bez zapłaty paszę i żywność niejednokrotnie posługując się terrorem. 8 dyw. p. zrabowała wszystkie znalezione w chłopskich kurnych. Komisja Gosp. 33 p.p. zaorala gminie Szumskiej 10 krów i 4 świni nie zapłaciszyszy wzamian nic. (Meld. 6 Dyw. z and. przyir. L. 1370/20. pf.).

4. DEMOBILIZACJA.

Demobilizacja rezerwistów przez niemieckie organa od-bywa się niewłaściwie, wywołując częste skargi i zażalenia zwalnianych na sposób przeprowadzania zwalniania. Wracają oni często w jednej bie-liznie do domów, a doprowadzeni do ostateczności dopuszczają się grabieży. (Nr. 1459/II. Dar.) Demobilizowani skarżą się też na piętych

5. WNIOSEK O OBEC-
NYM STANIE ARMII.

niewypelnienie obietnic, jak zabezpieczenie otrzy-
mania pracy po zwolnieniu.

Wszystkie meldunki zgodnie stwierdzają znaczne ob-
niżenie się dyscypliny w oddziałach i główny po-
wód znajdują w saniedhania żołnierza przez ofice-
ra. Praca kulturalno-oświatowa jest prowadzona sza-
blonowo i nie zdołała zainteresować żołnierzy. Każ-
dy z upragnieniem oczekuje dnia w którym zostanie
zwolnionym, uważając, że już teraz gdy się wojna
ukończyła nie potrzeba pracować.

Przyczyną tego jest brak regularnego i należyte-
go zaopatrywania i odżywiania.

Srodki zaradcze dla poprawienia obecnej sytuacji
stanowią by mogły:

1. Reorganizowanie przez oddelne Intendenty
lepszego zaopatrywania Armii.

2. Powiększenie działalności kulturalno-oświa-
towej wśród żołnierzy (pisnia, świetlice, kantyny).

3. Wydanie szeregu rozkazów oficarskiego prze-
widującego ostre srodki przeciw oficerom, nieod-
powiednie się zachowującym i swojem postępowaniem
demoralizującym żołnierzy.

OGOLNA CHARAKTERYSTYKA
NASTROJÓW NA TERENACH
CWOBODZONYCH.

B. Ludność cywilna.

Ludność cywilna znękana wojną, zachowuje się su-
pełnie apatycznie. Obecnie po ustaniu operacji wa-
jennych i niszczących przesmarach zaczyna się
już życie bardziej normalne i ogólnie podnosi się
nastanie długo upragnionego ładn i porządku.

Mimo to czynniki przeciwne państwowości państwa
polskiej prowadzą dalej swoją destrukcyjną dzia-
łalność, podburzając przeciw władzom polskim, a
w agitacji swojej posługują się najczęściej ar-
gumentem, że wojna nie jest ukończona, że z wiot-

44 220

na znova bolszewicy zbierają siły i runą na Polskę. Naturalnie pogłoski takie są, dają zwolenników wśród ludzi mało krytycznych tembardziej, że są one bardzo na rękę głównym siwowcom tych pogłosek t.j. żydom. Ogólnie jednak panuje niewiara w trwałość pokoju z bolszewikami.

Różne grupy narodowościowe różnie są ustosunkowane do państwowości polskiej.

POLACY.

a) Polacy wszędzie naturalnie jednomyślnie są podstawą pewności i ich stanowisko polityczne nie jest dwuznaczne i w wątpliwości nie może być brane. Tu jednak daje się zauważyć także pewne rezerwy, wywołane nadużyciami wojska i władz cywilnych.

ROSJANIE

b) Rosjanie są też przeważnie zwolennikami Polski narazie jako ostoji ładu i praworządnego porządku, chociaż między nimi nie brak też osobników, uważających to wszystko za czas przejściowy, po którym i wielka Rosja się odrodzi i nastąpi gruntowna zmiana stosunków w ugrupowaniu politycznym Europy.

ŻYDZI.

c) Stanowisko żydów jest jak zawsze dwuznaczne i obliczone tylko na bliższy efekt.

Baronacja żydowska i starsza generacja akcentuje na każdym miejscu swój lojalny stosunek do Polski natomiast młodzież marzy w dalszym ciągu o przyłączeniu bolszewików.

Charakterystyczne jest, że pogłoski o możliwościach nałączenia bolszewików wśród pewnych sfer żydowskich wywołują panikę i powodują wyjazd do Ameryki i Palestyny.

UKRAJNCY NA WOŁYNIU.

d) Ukraińcy na Wołyniu wycofują obecnie wszystkie siły do organizowania kooperatyw t.p. placówek społeczno-handlowych, wykorzystując takowe jako

placówki agitacyjne w duchu państwowo-ukraińskim
oprócz tego istnieje jeszcze młody ruch ukraiń-
ski, który otwarcie dąży do odzyskania Wołynia od
Polski, choćby drogą powstania. Nie przebiega on
jednak na ranie zatrważających rozmiarów.

UKRAJNCY W MAŁOPOLSCE WSCHODNIEJ.

Ukraińcy w Małopolsce wschodniej stanowią element
bardzo niepokojny. B. oficerowie armii ukraińskiej
nieinternowani dotychczas z niewiadomych powodów
agitują przeciw Polsce i roznosząc pogłoski o
nającej wybuchnąć rewolucji z momentem na nowo
wznowionej wojnie przeciw Polsce i prowadzą propa-
gandę przeciw Polsce.

BIAŁORUSINI.

e) Białorusini dzielą się na dwa prądy: jedni z
nich dążą do samodzielności Białej Rusi, aby w
ostateczności razie połączyć się z Litwą, drudzy
są za połączeniem z Polską.

Oficjalnie oba prądy zachowują pozory wielkiej
lojalności,

LITWINI.

f) Litwini prawie wszyscy bezwzględnie wrogo nas
trzejni względem Polski. Propaganda stale się wz-
maga, poznaj na niej metody wybitnie bolszewic-
kie. Dzięki propagandzie nie przebiegającej w
środkach w celu dyskredytowania władz polskich
dzwiczy litewskie podbijają sobie coraz śmielej.

SKŁAD PERSONALNY.

Delegacje bolszewickie.

Skład personalny delegacji bolszewickich jest
następujący: Przewodniczącym jest zwykle starszy
stopniem oficer, mający ładnie reprezentacyjne,
ale faktycznie sam przewodniczący nie może prac
prowadzić żadnych spraw bez aprobaty komisarza,
zdecydowanego komunisty i może zadowolnić rząd
rosyjski.

DZIAŁALNOŚĆ WYWIADOWA I Agitacyjna. Personal pomocniczy delegacji jak sekretarstwo,

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

szereży, ordynansi, karjerzy to wszystko wywiadowcy, pracownicy oddziału politycznego. Ci usiłują nawiązać kontakt z wiadomymi sobie placówkami w odpowiednich miejscowościach.

Stwierdzono udział w tej akcji także i żołnierzy w odzieniach polskich, (np. p. al. Miel. Sek. Def. na Wał.) Sami delegaci starają się zachować lojalność i osobiście wywiadem się rzekomo nie zajmują.

Natomiast niższy personel, ludzie wyrobieni politycznie starają się na wszystkie strony zaagitować i rozpowszechniać przywiezione z sobą proklamacje.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WŁADZ ADMINISTRACYJNYCH.

Administracja cywilna na kresach

Administracja cywilna na kresach składa się przeważnie z elementów absolutnie nie zdających sobie sprawy z ważności zajmowanego stanowiska, tak że odnosi się wrażenie, że każdy pracuje tylko dorywczo, aby w jaknajkrótszym czasie mógł się wzbogacić. Zachowanie się władz administracyjnych w wysokim stopniu pomaga robotcie destrukcyjnej bolszewickiej. Urzędy są obsadzone ludźmi absolutnie się do tego nie nadającymi, nie rozumiejącymi potrzeb i dążeń miejscowej ludności i nie umiejących swemu urzędowi nadać piętna powagi i wrażenia prawowitej, a sprawiedliwej władzy państwowej. Ludność uważa władze polskie za okupacyjne. Miejscowi ziemianie mający przewagę w obsadzie stanowisk, wykorzystują je w tym celu, by mieć sposobność samowolnego rewindykowania sobie, dawniej zagrabionych majątków. Naturalnie, że sposób rewindykowania przy pomocy wojska i żandarmerji, przy użyciu wszelkich możliwych środków terroru musi wywołać rozgoryczenie i opór względem władz

polских.(grupa gen. JEDRZEJEWSKIEGO).

To zaś umiejętnie jest wykorzystywane przez agitatorów, natrącających na bardzo podatny grunt dla swojej destrukcyjnej roboty.

Wrogi odnoszenie
się do defenzywy.

ISTOSUNEK WŁADZ WOJSKOWYCH DO ORGANÓW DEFENZYWNYCH

Władze wojskowe odnoszą się wobec defenzywy wrogo i lekceważąco. Jest to smutny objaw, że odnośni dowódcy zajmujący niejednokrotnie bardzo poważne stanowiska nie zdają sobie sprawy z ważności służby defenzywnej i dyskredytują ten samą służbę co gorsze utrudniają organom defenzywnym ich pracę.

Wprawdzie i czasami organy defenzywne nie są bez zarzutu, ale właśnie lojalna i rozumna współpraca wszystkich dowódców nad wyłączeniem zła, może dać dopiero racjonalne wyniki.

Deskredytowanie defenzywy publicznie bez liczenia się ze słowami wobec niepowołanych osób nie przyczyni się stanowczo do dodania powagi, jaką powinna posiadać defenzywa.

Wypadek taki zdarzył się w 6 Armji, gdzie wyższy Sędzia wojskowy w sposób wysoce nietaktowny zachował się wobec personelu ekspozytury defenzywn.

Intendentura 6 Armji przyjęła jako dostawców tytów płoskirowskich, będących na usługach wywiadu polszewickiego i dekonspiruje własnych agentów.

Także praca stacji kontrolnych jest bardzo uciążliwa ze względu na utrudnianie pracy przez niektóre oddziały. Na porządku dziennym meldowane jest bezprawne niszczenie przepustek wystawionych przez Stacje i samowolne wystawianie takowych, jakoteż pobieranie za nie opłat rozmaitej wysokości.

WNIOSKI.

Wbrew rozkazowi Nacz.Dow., zatrzymywanie kurjerów z rozkazami do stacji kontrolnych i t.p.
Reasumując powyższe konieczne okazuje się wydanie odpowiednich zarządzeń i rozkazów, normujących i zapewniających odpowiednie stanowisko tudzież respektowanie przez odpowiednie czynniki wszystkich organów de facto.

Wywiadowców defensywy winno uważać się nie za ludzi kategorii niższej, ale traktować ich na równi z żołnierzami, w przeciwnym bowiem razie będzie to przyczyną wycofywania się z tej służby lepszych i nawet zdolniejszych jednostek a pozostawiania tylko ludzi bez poważnego autorytetu i zdecydowanej ideologii.

ROZDZIAŁNIK.

=====

1. Szef Sztabu Generalnego
2. Zast. Szefa Sztabu Gen.
3. Szef E.M.S. Wojsk.
- 4-5. Oddz. I i IV E.M.S. Wojsk.
6. Szef Sztabu Pol. E.M.S. Wojsk.
7. Dow. Zand. Pol. E.M.S. Wojsk.
- 8-10. Oddz. II, III, V Nacz.Dow.
11. Min. Spr. Wojsk.
12. Wic. Min. Spraw Wojsk.
13. Szef Sztabu M.S. Wojsk.
- 14-15. Oddz. I, II Szt. M.S. Wojsk.
16. Generalna Adjutantura
- 17-19. Szef Sztabu 2, 4, 6 Armji
- 20-22. Oddz. II 2, 4, 6 Armji
- 22-30. Rezerwa.